

ԱՂԲՅՈՒՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԵՈՐԳԻ ՄԻՐՋԱԲԵԿՅԱՆ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ 1728 Թ. ՕՍՄԱՆՅԱՆ ՀԱՐԿԱՑՈՒՅԱԿԸ

Բանալի բառեր՝ Արևելյան Հայաստան, Կաթողիկոսական դիվան, հարկամատյան, թղթապանակ, հարկեր, մահալ, դուրուշ, ակչե:

Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարանի (այսուհետև՝ Մատենադարան) Կաթողիկոսական դիվանում Վաղարշապատի մասին պահպանվել է օսմանյան 4 հարկացուցակ, որոնք կարևոր նշանակություն ունեն գյուղի պատմության լուսաբանման համար: Դեռևս 1960 թ. Հակոբ Փափազյանը թարգմանել է Վաղարշապատ գյուղի 1725 թ. օսմանյան հարկացուցակը¹, որտեղ կարևոր նկատառումներ է հայտնել նաև Օսմանյան կայսրության կողմից 1728 թ. կազմված նոր հարկացուցակի և իրականացրած հարկային քաղաքականության վերաբերյալ: Սակայն մինչև հիմա չունենք Վաղարշապատի 1728 թ. օսմանյան հարկացուցակի ամբողջական հայերեն թարգմանությունը, որը կօգնի օսմանյան իշխանությունների հարկային քաղաքականության առավել ամբողջական ուսումնասիրությանը:

1728 թ. հարկացանկը² իր բովանդակությամբ բավականին տարբերվում է 1725 թ. վավերագրից: Ինչպես արդեն ցույց է տվել Հակոբ Փափազյանն իր աշխատանքում, Վաղարշապատ գյուղի վերաբերյալ մեզ հասած 4 հարկացուցակի հիմքում համապատասխանաբար ընկած են հիշրայի 1137 (1725) և 1140 (1728) թթ. ցուցակագրումները³, որոնք շատ կարևոր աղբյուր են Արևելյան Հայաստանի ընկերային-տնտեսական պատմության վերաբերյալ: Կաթողիկոսական դիվանի մյուս երկու թղթապանակները (1գ, 293, 332), որոնք նույնպես հարկացուցակ են, առաջինը՝ 1725 թ. հարկացուցակի պարսկերեն պատճենն է, իսկ երկրորդը՝ չնչին փոփոխություններով արտացոլում է 1728 թ. հարկացուցակի բովանդակությունը:

Վաղարշապատ գյուղի բնակչությունը 1728 թ. օսմանյան հարկացուցակում, ի տարբերություն նախորդի, ներկայացված չէ ըստ մահալների (որոնք 1725 թ. փաստաթղթում թվով 4 էին), այլ՝ հաշորդականությամբ շարադրված

¹ Հ. Փափազյան, «Վաղարշապատ գյուղի 1725 և 1728թթ. բուրժական հարկացուցակները», *ԲՄՆ* 5, Երևան, 1960, էջ 431-464:

² Մաշտոցյան Մատենադարան, Կաթողիկոսական դիվան, թղթ. 1գ, վավ. 320 (այսուհետև՝ Մատենադարան, Կ/դ):

³ Նույն տեղում, էջ 439:

են հարկատուների անուն-հայրանունները: Հստ մահալների գյուղերի բաժանումն Արևելյան Հայաստանում դեռևս հայտնի է Սեֆյան Իրանի վարչական համակարգից, երբ գյուղը ներկայացվել է մահալային բաժանումներով և ամեն գյուղից ստացվող հարկերի քանակով⁴: Շատ հավանական է, որ 1725 թ. օսմանյան իշխանությունների կողմից կիրառվել է տվյալ երկրամասի գրանցման կարգը, սակայն 3 տարի անց, ավելի ամրապնդվելով Արևելյան Հայաստանում, վարվել են այլ կերպ:

Հարկացուցակի առաջին մասում թվարկվում են Վաղարշապատ գյուղում ապրող 516 հարկատուների անունները, որոնք, դատելով անձնանուններից, միայն հայազգի էին⁵: Այդ հատվածից հետո անցում է կատարվում գյուղի այն սեփականություններ, որը պատկանում էր բնակչությանը: Այդ տվյալների համաձայն՝ ընդհանուր առմամբ, գյուղացիների այգիները նվազագույնը 81-ն էին⁶, ջրաղացները՝ 11 և կար ընդամենը մեկ հողատարածք⁷:

Հարկացուցակում այնուհետև թվարկվում է այն սեփականությունը, որը պատկանել է էջմիածնի Մայր Աթոռին: Թվարկվածների մեջ տեղ են գտել 1 քարավանատուն, 3 վարելահող, այգի, երկու առանձին վարելահող, ջրաղաց, ձիթհան, սակայն բացառությամբ առաջին երկուսի, փաստաթղթի այդ հատվածում մյուս սեփականության տեսակների քանակի շուրջ որևէ հիշատակություն չկա: Ավելին՝ ընթացիկ և 1գ, 332 վավերագրի (1731 թ.) համեմատությունից պարզվում է, որ վերոնշյալ 2 առանձին վարելահողերից մեկը վերջին փաստաթղթում անվանված է դինգ բառով: Հարկերին վերաբերող հատվածում մենք տեսնում ենք եկեղեցուն պատկանող 1 դինգի և 2 ձիթհանի մասին տեղեկություն, որը կարող է նշանակել, որ նախորդ հատվածում օսմանյան իշխանությունները դինգի փոխարեն էին վարելահող արձանագրել, իսկ ձիթհանները 2 հատ էին:

Սեփականության քանակի շուրջ ստեղծված անորոշությունը, որն առկա է նաև էջմիածնապատկան ինչքի պարագայում, նշում է նաև Սիմեոն Երևանցին իր «Ձամբո» աշխատության մեջ, որտեղ ընդհանուր անդրադարձ կատարելով խնդրո առարկա փաստաթղթի տվյալներին, հպանցիկ կերպով փաստում է, որ

⁴ Հ. Փափազյան, «Պետական և արժույթական հողերն ու նրանց եկամուտների տնօրինման կարգը Արևելյան Հայաստանում 16-17-րդ դդ.», *Բեձ*, հ.1, Երևան, 1967, էջ 98:

⁵ Թեպետ հարկացուցակում առկա են ոչ հայկական անուններ և հայրանուններ, սակայն նման դեպքերում դրանցից մեկի վերծանությամբ պարզել ենք նրանց հայ լինելը. մուսուլմանական հայրանուն կրողների անունները հայկական են և հակառակը:

⁶ Կարևոր է մատնանաշել այն իրողությունը, որ որևէ սեփականություն թվարկելիս, թեպետ դրա ներքին մասում տրված էր قطعه -«ժամակ» բառը, սակայն տեղ-տեղ որոշակի թիվ արձանագրված չէ: Այդ իսկ պատճառով պետք է համարել, որ տվյալ անհատի սեփականությունը նվազագույնը 1 հատ էր:

⁷ Հակոբ Փափազյանը վրիպմամբ մատնանաշել էր 87 այգի, 10 ջրաղաց, ուստի այդ թվերը վերանայելի են:

հստակ չի նշվում եկեղեցու այն այգիների, ջրաղացների և այլ սեփականության ճշգրիտ թիվը, որոնք ազատված են եղել հարկերից⁸: Իսկապես, եթե հաշվի չառնենք միայն 1 քարավանատան, 3 վարելահողի, 1 դինգի և երկու ձիթհանի վերաբերյալ տվյալները, ապա ունեցվածքի մյուս տեսակների դեպքում հստակ քանակ նշված չէ:

Հաջորդ հատվածը վերաբերում է հարկերի տվյալներին: Հակոբ Փափազյանը ճիշտ նկատել է, որ գյուղից գանձվող հարկերի ընդհանուր գումարը 1725-1728 թթ. ընթացքում 91.515 ալչեից հասել է 211.322 ալչեի, այդպիսով, հարկի չափը երեք տարվա ընթացքում բարձրացել է 2.3 անգամ⁹: Ի տարբերություն 1725 թ. հաշվառման, այս անգամ գանձվել են 9 անուն նոր հարկեր՝ ռասմի դյոնումի (դարձի հարկ), ռսպի, սիսեռի, մրգի տասանորդի, անասունների հարկի, առվույտի տասանորդի, խոտի գնի, շարչիների տուրքի և աչքալուսանքի համար, որոնց ընդհանուր թիվը հավասար է 15.165 ալչեի: Դրան պետք է գումարել այն տարբերությունը, որը բացի վերոնշյալ հարկերից, առաջացել է 3 տարի հետո, ինչը կազմում է 104642 ալչե: Հետևապես 1725 թ. և 1728 թ. տարբերության գումարը հավասար է 119807 ալչեի՝ ամբողջը կազմելով 221322 ալչե¹⁰:

Թեպետ Հակոբ Փափազյանը հարկաչափի ավելացման համար թվարկում է մի շարք հավանական պատճառներ, ինչպիսիք են՝ բնակչության աճ, ոռոգման ցանցի ընդարձակում, նոր հողերի յուրացում, այնուամենայնիվ, գտնում է նաև, որ դրանց ավելացումը պայմանավորված է օսմանյան իշխանությունների կողմից կիրառվող նոր հարկային քաղաքականությամբ¹¹: Ամենևին չմերժելով այդ տեսակետը՝ պետք է նշել, որ հարկադրույքների ավելացումը զգալի չափով կարող էր պայմանավորված լինել նոր հաշվառված մարդկանցով, որոնք գրանցված չեն եղել 3 տարի առաջ, իսկ 1728 թ. արդեն տեղ են գտել քննության առարկա հարկացանկում: Դա նշանակում է, որ այդ մարդկանցից ևս հարկեր գանձվելու էին, հետևաբար՝ որոշ աճ սպասելի էր: Բացի այդ, չպետք է մոռանալ, որ համեմատական կարգով հարկերն առավել նվազ էին 1725 թ. այն պատճառով, որ օսմանյան իշխանությունները, որոնք մոտավորապես մեկ տարի առաջ էին հաստատվել երկրում, հարկերի գանձման գործում սկզբնապես բավական զգուշավոր էին և վարում էին սիրաշահելու քա-

⁸ Ջամբո. գիրք որ կոչի յիշատակարան արձանացուցիչ հայելի և պարունակող բնափց որպիսութեանց Սբոյ Աթոռոյս, և իւրոյ շրջակայից վանօրէիցն: Համաժողովեցեալ եւ շարադրեցեալ Ի Սիմէօնէ ցաւահար եւ ի վշտակոծ կաթուղիկոսէ երեւանցիոյ: Վաղարշապատ 1873, էջ 134 (այսուհետև՝ Ջամբո):

⁹ Հակոբ Փափազյան, «Վաղարշապատ գյուղի 1725 և 1728թթ. բուրժական հարկացուցակները», էջ 442:

¹⁰ Նույն տեղում, էջ 443:

¹¹ Նույն տեղում:

ղաքականություն¹²: Սակայն, պայմանավորված առաջխաղացման պայմաններով և Այսրկովկասում ռուս-թուրքական սահմանազատման գործընթացի ավարտով, նրանք 1727-1728 թթ. սկսեցին իրենց ավելի վստահ զգալ Արևելյան Հայաստանում, ինչը, օրինակ, կարող ենք նկատել պահանջվելիք հարկերից:

Վերջապես, վավերագրի վերջին հատվածը վերաբերում է էջմիածնի վանքին տրված իրավունքներին, որտեղ նշված են կենտրոնական իշխանությունների կողմից եկեղեցուն շնորհված արտոնություններն ու նրա վրա դրված պարտականությունները: Հարկացուցակի այդ մասը թույլ է տալիս որոշ հարցերի վերաբերյալ կարևոր եզրահանգումներ անել, որոնց մասին, ցավով, որևէ հիշատակություն չկա Սիմեոն Երևանցու «Ջամբո» աշխատությունում: Ավելին՝ սույն վավերագրի և «Ջամբո»-ի համապատասխան հատվածի համեմատությունից պարզվում է, որ դրանց միջև առկա են նշանակալի տարբերություններ: Սա հաստատում է այն տեսակետը, որ Սիմեոն Երևանցին հավանաբար մանրամասն ծանոթ չի եղել վավերագրերի բովանդակությանը, այլ՝ միայն դրանց համառոտ նկարագրությունը: Վավերագրի թարգմանությունը մեզ թույլ է տալիս ավելի հանգամանորեն տեղեկանալ օսմանյան իշխանավորների Մայր Աթոռի նկատմամբ իրականացվող քաղաքականությունը:

Հայոց եկեղեցուն վերաբերող վավերագրի առաջին մասում շարադրված են եկեղեցուն շնորհված արտոնությունները, որոնց շնորհիվ Մայր Աթոռին պատկանող մի շարք սեփականության տեսակներ մաղաֆ¹³ էին հայտարարվում: Նշվում է 2 գուլթանի, 1500 սոմար կազմող հողի, 500 գլուխ անասունի, 2 ձիթհանի, 2 դինգ ջրաղացի, սեփականություն հանդիսացող այգիների¹⁴, եկեղեցուն պատկանող 4 վանքերի մասին: Եկեղեցին ազատվում էր իսփենջից, խարաջից և իրավունք ուներ տիրելու հայազգի բնակչության այն սեփականություններ, որն անժառանգության պատճառով դատարկ էր մնացել: Բացի այդ, հիշատակվում են նաև Վաղարշապատ, Օշական, Մաստարա գյուղերը, որոնք հարկատու էին էջմիածնին: Այդ ամենից հետո իշխանությունները եկեղեցուց պահանջում են Երևանի կառավարիչներին վճարել տարեկան 350 դուրուշ, իսկ օսմանյան զինվորներին՝ 1 ալչե¹⁵ և որոշ քանակությամբ ցորեն¹⁶: Այս ամենը ծանուցվում էր բաշղեֆթերդար Իբրահիմ փաշային:

¹² Հակոբ Փափազյան, «Նոր նյութեր Արևելյան Հայաստանում թուրքական իշխանությունների հարկային ֆաղափականության վերաբերյալ», *ԲՄ* N 16, Երևան, 1994, էջ 198:

¹³ Հարկերից ազատված: Օսմաներենում այդ բառը գործածվում է «معاف»- «մու'աֆ» ձևով, սակայն այն հայկական աղբյուրներում հայտնի է «մաղաֆ» տարբերակով:

¹⁴ Այստեղ նույնպես դրանց ֆանակը նշված չէ:

¹⁵ Ալչե՛ փոքր արծաթյա դրամ, դուրուշի 1/120 մասը:

¹⁶ Գինգի 1/6 մասը:

Միմեոն Երևանցին, հիշրայի 1140 թ. (1728 թ.) հարկացուցակը նկարագրելիս¹⁷ հիշատակում է 3 վանք, 600 գլուխ անասուն, այնինչ բնագրի ճշգրիտ վերծանության շնորհիվ, ինչպես արդեն վերևում նշվեց, մաղաֆ հայտարարված վանքերը 4 էին, իսկ անասունների թիվը՝ 500: Ի դեպ, նույն աղբյուրում որևէ տեղեկություն չկա նաև վերը նշված 1 ակչեի և ցորենի մասին:

1728 թ. Մայր Աթոռին տրված իրավունքները բավական ուշագրավ են: Բանն այն է, որ նախորդ հարկամատյանի համեմատությամբ սահմանվում էին գրեթե տարբեր իրավունքներ: Սակայն շնորհիվ Միմեոն Երևանցու տեղեկությունների և Մատենադարանում պահվող համապատասխան վավերագրերի՝ կարող ենք փաստել, որ 1725 թ. հարկամատյանով սահմանված իրավունքները փոփոխության են ենթարկվել ոչ թե 1728 թ., այլ 1726 թ., որից հետո սեփականությանը վերաբերող դրույթները նույնությամբ շարադրվել են նաև 1727 թ.¹⁸:

Հաջորդ ուշագրավ իրողությունը վերաբերում է էջմիածնապատկան գյուղերին, որոնք 1725 թ. հարկամատյանում 5-ն էին՝ Վաղարշապատ, Օշական, Մաստարա, Ֆրանկանոց, Քիրաշլու, և եկեղեցին դրանցից կարող էր հարկեր գանձել: Միմեոն Երևանցու տեղեկություններով, այդ թվականին բոլոր մուլքային գյուղերը (մեր կարծիքով խոսքը այդ հինգի մասին է), համարվում էին մաղաֆ¹⁹: Սակայն, այդ դեպքում ինչու՞ 1728 թ. վավերագրում բացակայում են Քիրաշլու, Ֆրանկանոց գյուղերը (1726 թ. ի վեր), և չկան դրան հաջորդող մյուս վավերագրերում նույնպես: Մենք հակված ենք կարծելու, որ Ֆրանկանոցն ու Քիրաշլուն, անհայտ պատճառներով, այլևս վանքապատկան գյուղեր չէին:

Միմեոն Երևանցին, խոսելով Ֆրանկանոց գյուղի մասին, մատնանշում է, որ Աբրահամ Մշեցու օրոք (1730-1734 թթ.) այդ գյուղը չքավորության մակարդակի էր հասել, և հնարավոր պատճառներից մեկը համարում է օտար տիրապետողների (օսմանցիների) հարկային հարստահարիչ քաղաքականությունը²⁰: Նման պայմաններում գյուղացիներն Աբրահամ Մշեցուց խնդրում են 600 ղուրուշ, պարտավորվելով վճարել՝ 1 տասանորդից բացի, ևս մեկը, ընդհանուր առմամբ՝ բերքի 1/5-ը²¹: Այդ տեղեկությամբ ստացվում է, որ Ֆրանկանոցը խնդրանք-դիմումի ժամանակ համարվում էր եկեղեցապատկան կալվածք, հակառակ դեպքում, դրանից առաջ տասանորդ չէր վճարի: Այդ գործարքի վերաբերյալ հստակ տարեթիվ չի նշվում, ուստի հնարավոր էր կարծել, որ այն կարող էր տեղի ունենալ միայն հիշրայի՝ 1144 (1732 թ.) հրովարտա-

¹⁷ Զամբո, էջ 243:

¹⁸ Մատենադարան, Կ/դ, թղթ. 1գ, վավ. 306, 314:

¹⁹ Զամբո, էջ 249:

²⁰ Զամբո, էջ 113:

²¹ Նույն տեղում:

կից հետո²², քանի որ մեր ձեռքի տակ եղած նախորդ վավերագրերում գյուղը չի հիշատակվում: Սակայն Միմեոն Երևանցին հիշատակելով հիշրայի 1147 թ. (1734 թ.) Հուսեյն փաշայի հրովարտակը²³, նշում է նորից Վաղարշապատ, Օշական, Մաստարա գյուղերի հարկատու լինելը, և ոչ մի խոսք հիշյալ երկու գյուղերի մասին:

Եթե չլիներ վերջին տեղեկությունը, ապա կենթադրեինք, որ Ֆրանկանոցը վերադարձվել է Աբրահամ Մշեցու կյանքի վերջին տարիներին, սակայն վերջին վավերագիրը հակասության տեղիք տվեց, որի պատասխանն առաջմ չունենք:

1728 թ. հարկացուցակի աղբյուրագիտական արժեքներից մեկն այն է, որ փաստաթղթով եկեղեցուն շնորհված արտոնություններն ամենայն հավանությունամբ ուժի մեջ են եղել մինչև Արևելյան Հայաստանում Օսմանյան իշխանությունների ներկայության ավարտը (1736 թ.): Դրա փաստացի վկայությունն են վերոհիշյալ 332, 338 վավերագրերը:

Հիմնվելով 1728 թ. հարկացուցակի տեղեկությունների վրա, հնարավոր է պատկերացում կազմել բնակչությանից գանձվող հարկաչափի, Այսրկովկասի մասնավորապես Արևելյան Հայաստանի ընկերային-տնտեսական վիճակի մասին: Հաշվի առնելով ելից և մտից մի քանի հանգամանակից ցուցակների (դեֆթեր-ի մուկաթիաթ) և հարկերի հատուցմանը վերաբերող պաշտոնական ավյալները²⁴ կարող ենք եզրակացնել, որ հարկերը հետզհետե ավելանում էին:

Այն նաև անշափ կարևոր փաստաթուղթ է ժողովրդագրական տեսանկյունից, որի շնորհիվ տեղեկանում ենք, թե քանի հարկատու և ինչ սեփականություն է եղել Վաղարշապատ գյուղում: Այս փաստաթուղթն իր բովանդակությամբ՝ մանրամասն տեղեկություններով շատ ավելի ընդգրկուն և ընդարձակ է նախորդից:

1728 թ. վավերագրի օսմաներեն բնագրի ուսումնասիրությունը ու նրա հայերեն թարգմանությունը կնպաստեն Արևելյան Հայաստանի ընկերային-տնտեսական պատմության ավելի լայն հետազոտությունների իրականացմանը:

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ 1728 Թ. ՀԱՐԿԱՅՈՒՑԱԿԸ²⁵

Երևանի լիվայում գտնվող Կարբիի նահիա
Ուչքիլիսե գյուղը, որը ենթակա է Կարբիին

²² Մատենադարան, Կ/դ, թղթ. 1գ, վավ. 338:

²³ Զամբո, էջ 252:

²⁴ Հակոբ Փափազյան, «Սոֆիայի Կիրիլ և Մեթոդիի ժողովրդական գրադարանի օսմանյան դիվանական վավերագրերը», ՊԲՀ, 1984 (3), էջ 199-205:

²⁵ Մատենադարան, Կ/դ, թղթ. 1գ., վավ. 320, 11 էջ, (38x13 սմ), բնագիր, գրված օսմանյան «սայաղլամ» գրությանը. առաջին էջը Սուլթան Անվեդ 3-րդի թուրան է, 9-11 էջերը մահուր:

1. Ալեքսան՝ որդի Մելքումի
2. Մկրտում՝ որդի Մելքումի
3. Մարքաս (՞)՝ որդի Մարկոսի
4. Սարուխան՝ որդի Ավագի
5. Խաչում՝ որդի Հարությունի
6. Թարխան՝ որդի Գրիգորի
7. Գրիգոր՝ որդի Թարխանի
8. Սիմոն՝ որդի Խաչիկի
9. Հարություն՝ որդի Խաչումի
10. Սիփան՝ որդի Խաչումի
11. Սարգիս՝ որդի Օհանի
12. Վարդան՝ որդի Օհանի
13. Ասամ՝ որդի Աղաբեկի
14. Կարաբեկ՝ որդի Մաթոսի
15. Սիմոն՝ որդի Ղուկասի
16. Խողապետր՝ որդի Գալուստի*²⁶
17. Նավասարդ՝ որդի Խաչատուրի
18. Հովհաննես՝ որդի Նավասարդի*
19. Ղուրբան՝ որդի Խաչատուրի
20. Մկրտում՝ որդի Խաչատուրի
21. Սահակ՝ որդի Թաբուրի
22. Վարդևան՝ որդի Թաբուրի*
23. Գալուստ՝ որդի Ասուբի
24. Մնացական՝ որդի Ա(յ)վագի*
25. Վարդան՝ որդի Քուրդահի
26. Առաքել՝ որդի Վարդանի*
27. Դոլում՝ որդի Հովսեփի (՞)
28. Ոսկան՝ որդի Աղաբեկի
29. Ջհան՝ որդի Մադրոսի (՞)
30. Ոսկան՝ որդի Ջհանի
31. Միրաբ՝ որդի Ջհանի
32. Մկրտիչ՝ որդի Սարգսի
33. Ոսկան՝ որդի Ալեքսանի
34. Մելքում՝ որդի Սիհրանի
35. Թողիք՝ որդի Մելքումի
36. Բուղդա (՞)՝ որդի Թողիքի*
37. Սարգիս՝ որդի Թահմասպի
38. Ա(յ)վագ՝ որդի Ամիրխանի
39. Սուլթան՝ որդի Գուրուբի
40. Ղամար (՞)՝ որդի Մովսեսի
41. Հովհաննես՝ որդի Խաչատուրի
42. Գալուստ՝ որդի Ավետիսի
43. Աղամալ՝ որդի Պետրոսի
44. Հարություն՝ որդի Ֆեշաջանի
45. Մարկոս՝ որդի Ալեքսանի
46. Նանում՝ որդի Հարությունի*
47. Հակոբ՝ որդի Նանումի*
48. Նավասարդ՝ որդի Ամիրխանի*
49. Մարուք՝ որդի Ամիրխանի
50. Բուղդա (՞)՝ որդի Ամիրխանի*
51. Պողոս՝ որդի Ամիրխանի
52. Քուբի՝ որդի Աղաբեկի
53. Սիփան՝ որդի Բուղդայի
54. Գրիգոր՝ որդի Առաքելի
55. Դիլան՝ որդի Թորոսի
56. Աղաբաբ՝ որդի Թորոսի
57. Ավետիս՝ որդի Խաչատուրի
58. Խաչում՝ որդի Ա(յ)վագի
59. Հովհաննես՝ որդի Ա(յ)վագի
60. Ալեքսան՝ որդի Ա(յ)վագի
61. Հովհաննես՝ որդի Խաչերի (՞)
62. Իսրայել՝ որդի Խաչերի (՞)*
63. Ղևոնդ՝ որդի Խաչումի
64. Մնացական՝ որդի Ղևոնդի
65. Գուրուք՝ որդի Ղևոնդի*
66. Դիլան՝ որդի Գրիգորի
67. Ա(յ)վագ՝ որդի Դիլանի
68. Աստվածատուր՝ որդի Սաղեքի
69. Նավասարդ՝ որդի Սաղեքի
70. Գուրուք՝ որդի Հակոբի
71. Մնացական՝ որդի Առաքելի

²⁶ Աստղանիշով փոխարինում ենք որոշ անուններից հետո գրված արաբատառ «թ»՝ «միմ» տառը, որի նշանակությունն անայժմ պարզ չէ:

72. Մակար՝ որդի Առաքելի
 73. Միրաբ՝ որդի Առաքելի
 74. Ահարոն՝ որդի Մակարի
 75. Ղազարոս՝ որդի Միրաբի
 76. Դավիթ՝ որդի Մելիքի
 77. Սահակ՝ որդի Խաչումի
 78. Գրիգոր՝ որդի Խաչումի
 79. Ալեքսան՝ որդի Խաչումի
 80. Մկրտում՝ որդի Խաչումի
 81. Գևորգ՝ որդի Ա(յ)վազի
 82. Հովհաննես՝ որդի Ա(յ)վազի*
 83. Դավիթ՝ որդի Մկրտումի
 84. Ավետիք՝ որդի Պապի
 85. Վարդազար՝ որդի Մկրտումի*
 86. Սարգիս՝ որդի Պողոսի
 87. Միրաբ՝ որդի Օհանի
 88. Բուզաղ՝ որդի Սարուխանի
 89. Գալուստ՝ որդի Ղազարի
 90. Պետրոս՝ որդի Օհանի
 91. Քասեր՝ որդի Սևանի
 92. Քահանա Կարապետ՝ որդի Մովսեսի
 93. Հովհաննես՝ որդի Մովսեսի
 94. Հարություն՝ որդի Սարգսի
 95. Մկրտում՝ որդի Սարգսի
 96. Կարապետ՝ որդի Սևանի
 97. Մելիք՝ որդի Կարապետի
 98. Բեքիբար՝ որդի Պողոսի
 99. Գրիգոր՝ որդի Խաչատուրի
 100. Սահակ՝ որդի Հարությունի
 101. Սիմոն՝ որդի Կարապետի
 102. Աղաջան՝ որդի Կարապետի
 103. Գալուստ՝ որդի Կարապետի
 104. Թարխան՝ որդի Սիմոնի
 105. Գրիգոր՝ որդի Մամվելի
 106. Սաղամ՝ որդի Գրիգորի*
 107. Սարգիս՝ որդի Հովսեփի (°)
 108. Պետրոս՝ որդի Սարգսի*
 109. Հովսեփի (°) որդի Սարգսի*
 110. Աստվածատուր՝ որդի Հարությունի
 111. Հովհաննես՝ որդի Հարությունի*
 112. Խիրքասա (°) որդի Հարությունի*
 113. Մնացական՝ որդի Պետրոսի
 114. Կիրակոս՝ որդի Գրիգորի
 115. Հովհաննես՝ որդի Թադևոսի
 116. Մուրադ՝ որդի Փիլիպոսի
 117. Գալուստ՝ որդի Փիլիպոսի
 118. Պողոս՝ որդի Փիլիպոսի
 119. Մաթոս՝ որդի Ղազարի (°)
 120. Ղևոնդ՝ որդի Հարությունի*
 121. Բուզդա (°) որդի Ավետիսի
 122. Թոթոլ՝ որդի Սաբուլի (°)
 123. Սարգիս՝ որդի Ալիխանի
 124. Գալուստ՝ որդի Սարգսի*
 125. Սաքուն՝ որդի Ա(յ)վազի
 126. Հովհաննես՝ որդի Ա(յ)վազի
 127. Սահակ՝ որդի Դանիելի
 128. Կարապետ՝ որդի Դանիելի*
 129. Մուրադ՝ որդի Ղազարի (°)
 130. Կարապետ՝ որդի Մուրադի
 131. Իսրայել՝ որդի Մուրադի
 132. Սարգիս՝ որդի Մուրադի
 133. Դիլան՝ որդի Ղազարի (°)
 134. Գրիգոր՝ որդի Դիլանի
 135. Կարապետ՝ որդի Դիլանի*
 136. Խաչիկ՝ որդի Հովսեփի (°)
 137. Քոչար՝ որդի Աբրահամի
 138. Քահանա Սարգիս՝ որդի Նավասարդի
 139. Թողիք՝ որդի Նավասարդի
 140. Դավիթ՝ որդի Վաթանի
 141. Ղազար (°) որդի Հաբեթի (°)
 142. Անտոն՝ որդի Թադևոսի

143. Մարտիրոս՝ որդի Թադևոսի*
144. Իսաչան՝ որդի Նազարի
145. Հովհաննես՝ որդի Նազարի
146. Հովհաննես՝ որդի Մկրտչի
147. Սողոմոն՝ որդի Մարկոսի
148. Սուքիաս՝ որդի Սողոմոնի
149. Հակոբ՝ որդի Ամիրայի
150. Ամիրա՝ որդի Ամիրայի*
151. Սարգիս՝ որդի Արսլանի
152. Մարկոս՝ որդի Արսլանի
153. Յաղուբ՝ որդի Արսլանի
154. Մկրտիչ՝ որդի Թորոսի
155. Աստվածատուր՝ որդի Մկրտչի
156. Խաչիկ՝ որդի Թորոսի
157. Մելքում՝ որդի Միրաբի*
158. Մնացական՝ որդի Խաթերի
159. Հարություն՝ որդի Մինասի
160. Սարգիս՝ որդի Մինասի
161. Անտոն՝ որդի Ղազարոսի
162. Հակոբ՝ որդի Գրիգորի
163. Ավետիս՝ որդի Գրիգորի
164. Սահակ՝ որդի Պետրոսի
165. Մնացական՝ որդի Ավետիսի
166. Օհան՝ որդի Ավետիսի*
167. Խաչատուր՝ որդի Ավետիսի*
168. Կարապետ՝ որդի Ավետիսի*
169. Բուզղա (՞) որդի Սարգսի
170. Գալուստ՝ որդի Սարգսի
171. Աստվածատուր՝ որդի Մկրտչի
172. Հակոբ՝ որդի Աստվածատուրի
173. Ավագ՝ որդի Վազգենի
174. Խաչում՝ որդի Մաթոսի
175. Գրիգոր՝ որդի Կիրակոսի
176. Ուլում՝ որդի Թովմասի
177. Սարգիս՝ որդի Խորիքի
178. Մալխաս՝ որդի Կիրակոսի*
179. Թողիք՝ որդի Բալասանի
180. Թողիք՝ որդի Զաքարեի
181. Հարություն՝ որդի Զաքարեի
182. Մանգուլ՝ որդի Վարդանի*
183. Սահակ՝ որդի Ավետիսի*
184. Խոսրով՝ որդի Ավետիսի*
185. Բուզղա՝ որդի Նանամի
186. Պետրոս՝ որդի Բուզղաի
187. Քաքոս՝ որդի Բուզղաի*
188. Մարտիրոս՝ որդի Վազգենի
189. Պետրոս՝ որդի Գրիգորի
190. Սիմոն՝ որդի Մկրտչի
191. Ղազար (՞) որդի Սահակի*
192.՝ որդի Սարգսի
193. Գրիգոր՝ որդի Վասակի
194. Նավասարդ՝ որդի Գրիգորի*
195. Ա(յ)վագ՝ որդի Գրիգորի
196. Մարուք՝ որդի Ղուկասի
197. Աղաբաբ՝ որդի Հարությունի*
198. Գրիգոր՝ որդի Մուրադի
199. Ամիրխան՝ որդի Մկրտչի
200. Բալասան՝ որդի Մկրտչի*
201. Գրիգոր՝ որդի Բալասանի
202. Միրզա՝ որդի Խաչատուրի
203. Հակոբ՝ որդի Միրզայի*
204. Իսրայել՝ որդի Խաչուսի (՞)*
205. Ալավերդի՝ որդի Թողիքի
206. Սաֆար՝ որդի Աստվածատու-
րի*
207. Մկրտում՝ որդի Արսլանի*
208. Սարգիս՝ որդի Արսլանի*
209. Մկրտում՝ որդի Բաղասայի (՞)
210. Պետրոս՝ որդի Հովհաննեսի
211. Բաբադ՝ որդի Աստվածատու-
րի*
212. Հովհաննես՝ որդի Թովմասի*
213. Մնացական՝ որդի Սահակի*
214. Արսլան՝ որդի Մարկոսի
215. Սահակ՝ որդի Արսլանի
216. Բարսեղ՝ որդի Թորոսի
217. Գուրուբ՝ որդի Թորոսի
218. Փիլիպոս՝ որդի Մասրաֆի

219. Մկրտիչ՝ որդի Սարգսի
 220. Առաքել՝ որդի Սարգսի
 221. Գրիգոր՝ որդի Սարգսի
 222. Արուճ որդի Սարգսի*
 223. Յաղուբ՝ որդի Նանուճի*
 224. Սարգիս՝ որդի Յաղուբի*
 225. Աղամ որդի Սարգսի
 226. Դավիթ որդի Մացակի (Շ)
 227. Գրիգոր՝ որդի Մացակի (Շ)
 228. Ներսես՝ որդի Դավթի*
 229. Սահակ որդի Մկրտչի
 230. Հարություն՝ որդի Սահակի*
 231. Ներսես՝ որդի Հարությունի
 232. Գրիգոր՝ որդի Կարապետի
 233. Կիրակոս՝ որդի Գալուստի
 234. Գրիգոր՝ որդի Կիրակոսի
 235. Հովսեփ (Շ) որդի Միրզախանի
 236. Բուղդա (Շ) որդի Աստվածատուրի
 237. Միրզա՝ որդի Պետրոսի
 238. Դավիթ որդի Անանիայի
 239. Ալիխան՝ որդի Կարապետի
 240. Հովհաննես՝ որդի Կարապետի*
 241. Նահապետ՝ որդի Անտոնի
 242. Բուղդանի՝ որդի Գալուստի
 243. Գալուստ՝ որդի Բուղդանի*
 244. Ղասեմ որդի Ուլուխանի
 245. Պողոս՝ որդի Ուլուխանի
 246. Ֆրանգուլ՝ որդի Ուլուխանի
 247. Աղիբար՝ որդի Մարտիրոսի
 248. Թարխան՝ որդի Միրաբի
 249. Պետրոս՝ որդի Խաչատուրի
 250. Սարգիս՝ որդի Պետրոսի
 251. Մկրտում որդի Պետրոսի
 252. Զհան՝ որդի Գյուլնազարի
 253. Հակոբ՝ որդի Զհանի*
 254. Մալխաս՝ որդի Զհանի*
 255. Մաղաքիա՝ որդի Գրիգորի
 256. Գրիգոր՝ որդի Աղաջանի
 257. Սողոմոն՝ որդի Փիլիպոսի
 258. Բուղդա (Շ) որդի Ղազարի (Շ)
 259. Ա(յ)վազ՝ որդի Գրիգորի
 260. Արուճ որդի Ղուկասի
 261. Սիփան՝ որդի Գրիգորի
 262. Իսրայել՝ որդի Ներսեսի
 263. Ավազ՝ որդի Անանիայի*
 264. Կարապետ՝ որդի Հակոբի
 265. Մաթոս՝ որդի Կարապետի
 266. Ուլուբեկ որդի Պետրոսի
 267. Ավան՝ որդի Ուլուբեկի
 268. Նանուճ որդի Վարդանի
 269. Գրիգոր՝ որդի Կարապետի
 270. Բաղդասար՝ որդի Հակոբի
 271. Հալիբեկ՝ որդի Մնացականի
 272. Մնացական՝ որդի Ադամի*
 273. Աղամալ՝ որդի Մինասի
 274. Մալխաս՝ որդի Մինասի*
 275. Հովհաննես՝ որդի Մինասի
 276. Պետրոս՝ որդի Մինասի
 277. Աղիբան՝ որդի Իսաջան
 278. Մնացական՝ որդի Գևորգի
 279. Ա(յ)վազ՝ որդի Յաղուբի
 280. Արտաշես՝ որդի Մնացականի
 281. Բաղդասար՝ որդի Հակոբի
 282. Մարկոս՝ որդի Հարությունի
 283. Բուղդա (Շ) որդի Նանուճի
 284. Բեքիբար՝ որդի Մկրտչի
 285. Կարապետ՝ որդի Մկրտչի*
 286. Կարապետ՝ որդի Մկրտչի*
 287. Խաչում որդի Աղուճի
 288. Հարություն՝ որդի Սիփանի
 289. Արամայիս՝ որդի Սիփանի*
 290. Բարսեղ՝ որդի Սիփանի*
 291. Մկրտիչ՝ որդի Զաքարեի
 292. Զաքարե՝ որդի
 293. Հովհաննես՝ որդի Զաքարեի

294. Դեսիմ (°) որդի Զաքարեի
 295. Աստվածատուր՝ որդի Սարգսի
 296. Ղազար (°) որդի Սարգսի*
 297. Ալագյազ՝ որդի Բուզաղի
 298. Դավիթ որդի Բուզաղի
 299. Մինաս՝ որդի Փիլիպոսի
 300. Թադևոս՝ որդի Մարկոսի
 301. Իսրայել՝ որդի Մարկոսի
 302. Դավիթ որդի Գրիգորի
 303. Հարություն՝ որդի Դավթի*
 304. Ալեքսան՝ որդի Ներսեսի
 305. Բարսեղ՝ որդի Գալուստի
 306. Սիփան՝ որդի Գալուստի
 307. Պետրոս՝ որդի Գալուստի*
 308. Սողոմոն՝ որդի Սիփանի*
 309. Սահակ՝ որդի Սիփանի*
 310. Հարություն՝ որդի Սիփանի*
 311. Ներսես՝ որդի Վազգենի
 312. Բարսեղ՝ որդի Ներսեսի
 313. Աղամ՝ որդի Առաքելի
 314. Ա(յ)վազ՝ որդի Աղամի*
 315. Դոնոմ՝ որդի Վարդանի
 316. Մնացական՝ որդի Դոնոմի*
 317. Մկրտիչ՝ որդի Փիրումի
 318. Գալուստ՝ որդի Վարդանի
 319. Թարխան՝ որդի Գալուստի
 320. Մկրտիչ՝ որդի Գալուստի
 321. Խամսա՝ որդի Բաղդասարի
 322. Առաքել՝ որդի
 323. Սիփան՝ որդի Առաքելի*
 324. Զաքարե՝ որդի Վազգենի*
 325. Թորոս՝ որդի Պետրոսի
 326. Ալեքսան՝ որդի Ա(յ)վազի
 327. Մարգարե՝ որդի Սիփանի
 328. Բուզաղ՝ որդի Ներսեսի
 329. Աբրահամ՝ որդի Բուզաղի*
 330. Ահարոն՝ որդի Բուզաղի*
 331. Մաթոս՝ որդի Ներսեսի
 332. Սարգիս՝ որդի Մաթոսի
 333. Հովհաննես՝ որդի Աբանի (°)
 334. Հովհաննես՝ որդի Ստեփանի
 335. Աղամալ՝ որդի Օհանի
 336. Մկրտիչ՝ որդի Հովհաննեսի
 337. Պետրոս՝ որդի Նազարի
 338. Սիմոն՝ որդի Գրիգորի
 339. Հարություն՝ որդի
 340. Պետրոս՝ որդի Փիլիպոսի
 341. Փիլիպոս՝ որդի Պետրոսի
 342. Հովհաննես՝ որդի Ուլուբեկի
 343. Գրիգոր՝ որդի Ուլուբեկի*
 344. Գրիգոր՝ որդի Սիմոնի*
 345. Աղամ (°) որդի Գալուստի*
 346. Աբրահամ՝ որդի Միրզայի
 347. Կարապետ՝ որդի Միրզայի
 348. Գուրուք՝ որդի Միրզայի
 349. Ավետիս՝ որդի Գուրուքի
 350. Ներսես՝ որդի Կարապետի
 351. Բեքիբար՝ որդի Վաթանի
 352. Գալուստ՝ որդի Վարդանի
 353. Միրաքի՝ որդի Սիփանի
 354. Ա(յ)վազ՝ որդի Սիփանի
 355. Խաս (°) որդի Ա(յ)վազի*
 356. Ա(յ)վազ՝ որդի Ավամի
 357. Թորոս՝ որդի Հակոբի
 358. Պողոս՝ որդի Հարությունի
 359. Վարդան՝ որդի Հարությունի
 360. Մկրտիչ՝ որդի Հարությունի
 361. Փիլիպոս՝ որդի Պողոսի
 362. Խաչում՝ որդի Մովսեսի
 363. Մկրտում՝ որդի Փիլիպոսի
 364. Հակոբ՝ որդի Հովհաննեսի*
 365. Գալուստ՝ որդի Թողիքի
 366. Գրիգոր՝ որդի Թողիքի*
 367. Թողիք՝ որդի Գրիգորի
 368. Ավետիս՝ որդի Մարգարեի
 369. Գրիգորի՝ որդի Մարգարեի
 370.՝ որդի Մարգարեի
 371. Միրաք՝ որդի Մարգարեի

372. Միմոն՝ որդի Միրաբի*	409. Սողոմոն՝ որդի Սողոմոն քահանայի*
373. Սաֆար՝ որդի Անանիայի	410. Վարդազար՝ որդի Ղազարոսի
374. Ներսես՝ որդի Փիլիպոսի	411. Վարդազար՝ որդի Սաֆարի
375. Դուքեր՝ որդի Աղաջանի	412. Հարություն՝ որդի Սաֆարի*
376. Գալուստ՝ որդի Աղաջանի	413. Դավիթ՝ որդի Դանիելի
377. Ասուբ՝ որդի Աղաջանի	414. Աղամալ՝ որդի Հակոբի
378. Հուսիկ՝ որդի Թուսիկի	415. Մնացական՝ որդի Փանոսի
379. Գևորգ՝ որդի Թուսիկի	416. Յաղուբ՝ որդի Մնացականի
380. Բեքիբար՝ որդի Թուսիկի	417. Սիփան՝ որդի Մնացականի
381. Ավագ՝ որդի Թորոսի	418. Ղևոնդ՝ որդի Գրիգորի
382. Արսլան՝ որդի Թորոսի	419. Բուղդա՝ որդի Գրիգորի
383. Մելիք՝ որդի Թորոսի	420. Պողոս՝ որդի Մուրադի*
384. Նահապետ՝ որդի Հովհաննեսի	421. Մնացական՝ որդի Առաքելի*
385.՝ որդի Սարգսի	422. Ա(յ)վագ՝ որդի Յաղուբի
386. Վարոս՝ որդի Սարգսի*	423. Դիլանչի՝ որդի Ղազարի
387. Վարդան՝ որդի Գրիգորի	424. Կարապետ՝ որդի Փիլիպոսի
388. Գրիգոր՝ որդի Վաթանի	425. Մարութ՝ որդի Փիլիպոսի
389. Մկրտում՝ որդի Ավետի (՞)	426. Վարդան՝ որդի Ավետիսի
390. Գալուստ՝ որդի Պետրոսի	427. Ղազար (՞)՝ որդի Ավետիսի
391. Աղազադ՝ որդի Գալուստի*	428. Գրիգոր՝ որդի Ավետիսի*
392. Նանու՝ որդի Գալուստի	429. Ատիկ՝ որդի Գրիգորի
393. Փիլում՝ որդի Պետրոսի	430. Դավիթ՝ որդի Գրիգորի
394. Հակոբ՝ որդի Վարդանի	431. Բեկնազար՝ որդի Դավթի
395. Բեքիբար՝ որդի Վաթանի	432. Աբգար՝ որդի Դավթի
396. Գրիգոր՝ որդի Օհանի	433. Գալուստ՝ որդի
397. Վիրաբ՝ որդի Սարգսի	434. Հարություն՝ որդի
398. Նանու՝ որդի Բաքոսի	435. Արտեմ՝ որդի
399.՝ որդի Մանուկի	436. Ա(յ)վագ՝ որդի Մնացականի*
400. Փիլում՝ որդի Ղազարի	437. Ղազար (՞)՝ որդի Գևորգի*
401. Մովսես՝ որդի Փիլումի*	438. Գևորգ՝ որդի Սարգսի
402. Հակոբ՝ որդի Սարումի	439. Փիլում՝ որդի Գևորգի
403. Մնացական՝ որդի Սարումի	440. Ավետ՝ որդի Քևադի*
404. Ալեքսան՝ որդի Մարգարեի	441. Միրաբ՝ որդի Գևորգի
405. Գրիգոր՝ որդի Ալեքսանի*	442. Գրիգոր՝ որդի Սարգսի
406. Սարգիս՝ որդի Փանոսի	443. Մադրոս (՞)՝ որդի Սարգսի
407. Թողիք՝ որդի Անտոնի	444. Գրիգոր՝ որդի Վիրաբի
408. Բեքիբար՝ որդի Աստվածատուրի	445. Գևորգ՝ որդի Վազգենի

446. Սուլթան՝ որդի Գևորգի
 447. Ավետիս՝ որդի Թարխանի
 448. Ահարոն՝ որդի
 449.՝ որդի Գանիելի
 450. Մանուկ՝ որդի Մովսեսի
 451. Հարություն՝ որդի Սարգսի
 452. Պետրոս՝ որդի Սարգսի
 453. Ներսես՝ որդի Սարգսի
 454. Մասրաֆ՝ որդի Մելիքսեթի
 455. Մկրտում՝ որդի Ղազարի (°)*
 456. Մկրտում՝ որդի Առաքելի
 457. Ավետիս՝ որդի Մազրոսի (°)
 458. Հովհաննես՝ որդի Հովսեփի
 459. Հարություն՝ որդի Հովհաննեսի
460. Մալխաս՝ որդի Հովհաննեսի*
 461. Հովասափ՝ որդի Սիմոնի
 462. Շիրվան՝ որդի Սիմոնի*
 463. Ղազար (°)՝ որդի Սիմոնի*
 464. Վաթան՝ որդի Գրիգորի
 465. Հովհաննես՝ որդի Վարդանի*
 466. Գրիգոր՝ որդի Վաթանի
 467. Ոսկան՝ որդի Թևանի
 468. Բուզղա (°)՝ որդի Թևանի
 469. Աբգար՝ որդի Թևանի
 470. Իսրայել՝ որդի Զաքարեի
 471. Ալեքսան՝ որդի Զաքարեի
 472. Հովսեփ (°)՝ որդի Թևոսի
 473. Մարտիրոս՝ որդի Արսլանի
 474. Բաղրամ՝ որդի Կարապետի
 475. Հարություն՝ որդի Հովհաննեսի*
476. Բաղսա՝ որդի Գրիգորի
 477. Աղաջան՝ որդի Բաղսայի
 478. Սարգիս՝ որդի Վարդանի
 479. Ա(յ)վազ՝ որդի Սարգսի
 480. Ալեքսան՝ որդի Սարգսի*
481. Մազրոս (°)՝ որդի Գրիգորի
 482. Գալուստ՝ որդի Գրիգորի*
 483. Վարդևան՝ որդի Նավասարդի
 484. Նազար՝ որդի Սիմոնի
 485. Պողոս՝ որդի Խաչումի
 486. Ղևոնդ՝ որդի Դավթի*
 487. Սահակ՝ որդի Նանումի
 488. Մկրտում՝ որդի Նանումի
 489. Թևոս՝ որդի Նանումի
 490. Սիփան՝ որդի Փիլիպոսի
 491. Հովհաննես՝ որդի Մելիքսեթի
 492. Արում՝ որդի Թովմասի
 493. Բուզղա(°)՝ որդի Արտեմի
 494. Դավիթ՝ որդի Մովսեսի
 495. Մկրտում՝ որդի Մովսեսի
 496. Ասամ(°)՝ որդի Փիրունի
 497. Իսրայել՝ որդի Սահակի
 498. Գալուստ՝ որդի Աղաջանի
 499. Ներսես՝ որդի Սարուխանի
 500. Սահակ՝ որդի Սարուխանի*
 501. Մնացական՝ որդի Յազուբի
 502. Պետրոս՝ որդի Միրզայի
 503. Պապ՝ որդի Գրիգորի
 504. Հովհաննես՝ որդի Գրիգորի
 505. Ոսկան՝ որդի Մարկոսի
 506. Մարկոս՝ որդի Ոսկանի
 507. Մաթոս՝ որդի Նավասարդի
 508. Հարություն՝ որդի Մկրտչի
 509. Հովհաննես՝ որդի Մկրտչի
 510. Հովհաննես՝ որդի Խաչատուրի
 511. Խաչում՝ որդի Հովհաննեսի*
 512. Քոչար՝ որդի Հովհաննեսի
 513. Իսրայել՝ որդի
 514. Աղաբեկ՝ որդի Փանոսի
 515. Աստվածատուր՝ որդի Սարգսի
 516. Կարապետ՝ որդի Խաչիկի

Այգիներ, հողատարածք և շրաղացներ:

1. 1 այգի, որը գտնվում է Սարգսի որդի՝ Մկրտչի տրամադրության տակ:

2. 1 այգի, որը գտնվում է Ալեքսանի որդի՝ Ոսկանի տրամադրության տակ:

3. 1 այգի, որը գտնվում է Կարապետի որդի՝ Դեսիմի (Շ) տրամադրության տակ:

4. 1 այգի, որը գտնվում է Սևանի որդի՝ Կարապետի տրամադրության տակ:

5. 1 այգի, որը գտնվում է Առաքելի որդի՝ Գրիգորի տրամադրության տակ:

6. 1 այգի, որը գտնվում է Թորոսի որդի՝ Դիլանի տրամադրության տակ:

7. 1 այգի, որը գտնվում է Խաչատուրի որդի՝ Ավետիսի տրամադրության տակ:

8. 1 այգի, որը գտնվում է Ա(յ)վազի որդի՝ Հովհաննեսի տրամադրության տակ:

9. 1 այգի, որը գտնվում է Խաչումի որդի՝ Ատիկի տրամադրության տակ:

10. 2 այգի, որոնք գտնվում են Խաչումի որդի՝ Սահակի տրամադրության տակ:

11. 1 այգի, որը գտնվում է Սարգսի որդի՝ Հարությունի տրամադրության տակ:

12. 1 այգի, որը գտնվում է Կարապետի որդի՝ Սիմոնի տրամադրության տակ:

13. 1 այգի, որը գտնվում է Դանիելի որդի՝ Սահակի տրամադրության տակ:

14. 1 այգի, որը գտնվում է Ղազարի (Շ) որդի՝ Դիլանի տրամադրության տակ:

15. 1 այգի, որը գտնվում է Թորոսի որդի՝ Մկրտիչ քահանայի տրամադրության տակ:

16. 1 այգի, որը գտնվում է Սարգսի որդի՝ Գալուստի տրամադրության տակ:

17. 1 այգի, որը գտնվում է Հովսեփի (Շ) որդի՝ Խաչիկի տրամադրության տակ:

18. 1 այգի, որը գտնվում է Աբրահամի որդի՝ Քոչարի տրամադրության տակ:

19. 1 այգի, որը գտնվում է Նավասարդի որդի՝ Սարգիս քահանայի տրամադրության տակ:

20. 1 այգի, որը գտնվում է Նանամի որդի՝ Բուդաղի տրամադրության տակ:

21. 1 այգի, որը գտնվում է Ղուկասի որդի՝ Սիմոնի տրամադրության տակ:

22. 1 այգի, որը գտնվում է Հարությունի որդի՝ Աղաբաբի տրամադրության տակ:

23. 1 այգի, որը գտնվում է Մուրադի որդի՝ Գրիգորի տրամադրության տակ:

24. 1 այգի, որը գտնվում է Մկրտչի որդի՝ Ամիրխանի տրամադրության տակ:

25. 1 այգի, որը գտնվում է Խաչատուրի որդի՝ Միրզայի տրամադրության տակ:

26. 1 այգի, որը գտնվում է Մահակի որդի՝ Մնացականի տրամադրության տակ:
27. 1 այգի, որը գտնվում է Մասրաֆի որդի՝ Փիլիպոս քահանայի տրամադրության տակ:
28. 1 այգի, որը գտնվում է Յաղուբի որդի՝ Սարգսի տրամադրության տակ:
29. 1 այգի, որը գտնվում է Մացակի (Շ) որդի՝ Գավթի տրամադրության տակ:
30. 1 այգի, որը գտնվում է Գալուստի որդի՝ Գրիգորի տրամադրության տակ:
31. 1 այգի, որը գտնվում է Կարապետի որդի՝ Ալիխանի տրամադրության տակ:
32. 1 այգի, որը գտնվում է Անտոնի որդի՝ Նահապետի տրամադրության տակ:
33. 1 այգի, որը գտնվում է Ուլուխանի որդի՝ Ղասեմի տրամադրության տակ:
34. 1 այգի, որը գտնվում է Մարտիրոսի որդի՝ Աղաբաբի տրամադրության տակ:
35. 1 այգի, որը գտնվում է Խաչատուրի որդի՝ Պետրոսի տրամադրության տակ:
36. 1 այգի, որը գտնվում է Փիլիպոսի որդի՝ Սողոմոնի տրամադրության տակ:
37. 1 այգի, որը գտնվում է Ներսեսի որդի՝ Իսրայելի տրամադրության տակ:
38. 1 այգի, որը գտնվում է Հակոբի որդի՝ Կարապետի տրամադրության տակ:
39. 1 այգի, որը գտնվում է Պետրոսի որդի՝ Ուլուբեկի տրամադրության տակ:
40. 1 այգի, որը գտնվում է Կարապետի որդի՝ Գրիգորի տրամադրության տակ:
41. 1 այգի, որը գտնվում է Մնացականի որդի՝ Հալիբեկի տրամադրության տակ:
42. 1 այգի, որը գտնվում է Մինասի որդի՝ Աղամալի տրամադրության տակ:
43. 1 այգի, որը գտնվում է Մնացականի որդի՝ Արտաշեսի տրամադրության տակ:
44. 1 այգի, որը գտնվում է Սիփանի որդի՝ Առաքելի տրամադրության տակ:
45. 1 այգի, որը գտնվում է Զաքարեի որդի՝ Մկրտումի տրամադրության տակ:
46. 1 այգի, որը գտնվում է Առաքելի որդի՝ Աղամի տրամադրության տակ:
47. 1 այգի, որը գտնվում է Վարդանի որդի՝ Դոլումի տրամադրության տակ:
48. 1 այգի, որը գտնվում է Վարդևանի որդի՝ Գալուստի տրամադրության տակ:
49. 1 այգի, որը գտնվում է Մասրաֆի որդի՝ Մարկոսի տրամադրության տակ:
50. 1 այգի, որը գտնվում է Փիլիպոսի որդի՝ Պետրոսի տրամադրության տակ:

51. 1 այգի, որը գտնվում է Ուլուբեկի որդի՝ Հովհաննեսի տրամադրության տակ:
52. 1 այգի, որը գտնվում է Գալուստի որդի՝ Ադամի տրամադրության տակ:
53. 1 այգի, որը գտնվում է Միրզայի որդի՝ Աբրահամի տրամադրության տակ:
54. 1 այգի, որը գտնվում է Միրզայի որդի՝ Կարապետի տրամադրության տակ:
55. 1 այգի, որը գտնվում է Հարությունի որդի՝ Պողոսի տրամադրության տակ:
56. 1 այգի, որը գտնվում է Մովսեսի որդի՝ Խաչումի տրամադրության տակ:
57. 1 այգի, որը գտնվում է Անանիայի որդի՝ Սաֆարի տրամադրության տակ:
58. 1 այգի, որը գտնվում է Աղաջանի որդի՝ Ղուկասի տրամադրության տակ:
59. 1 այգի, որը գտնվում է Հովհաննեսի որդի՝ Նահապետի տրամադրության տակ:
60. 1 այգի, որը գտնվում է Ավետի որդի՝ Մկրտումի տրամադրության տակ:
61. 1 այգի, որը գտնվում է Վարդանի որդի՝ Հակոբի տրամադրության տակ:
62. 1 այգի, որը գտնվում է Փանոսի որդի՝ Մնացականի տրամադրության տակ:
63. 1 այգի, որը գտնվում է Առաքել որդի՝ Մնացականի տրամադրության տակ:
64. 1 այգի, որը գտնվում է Ավետիսի որդի՝ Բուղդայի (°) տրամադրության տակ:
65. 1 այգի, որը գտնվում է Սարգսի որդի՝ Գևորգի տրամադրության տակ:
66. 1 այգի, որը գտնվում է Մելիքսեթի որդի՝ Մասրաֆի տրամադրության տակ:
67. 1 այգի, որը գտնվում է Պետրոսի որդի՝ Ավետիսի տրամադրության տակ:
68. 1 այգի, որը գտնվում է Ղազարի (°) որդի՝ Մկրտչի տրամադրության տակ:
69. 1 այգի, որը գտնվում է որդի՝ Ահարոնի տրամադրության տակ:
70. 1 այգի, որը գտնվում է Գրիգորի որդի՝ Վաթանի տրամադրության տակ:
71. 1 այգի, որը գտնվում է Թևանի որդի՝ Ոսկանի տրամադրության տակ:
72. 1 այգի, որը գտնվում է Վարդևանի որդի՝ Սարգսի տրամադրության տակ:
73. 1 այգի, որը գտնվում է Նավասարդի որդի՝ Վարդևանի տրամադրության տակ:
74. 1 այգի, որը գտնվում է Խաչումի որդի՝ Պողոսի տրամադրության տակ:
75. 1 այգի, որը գտնվում է Թորգիկի որդի՝ Միրզասեմի տրամադրության տակ, Ալահաջի գյուղից:

76. 1 այգի, որը գտնվում է Մեղքումի որդի՝ Ալեքսանի տրամադրության տակ:

77. 1 այգի, որը գտնվում է Փիլիպոսի որդի՝ Մկրտչի տրամադրության տակ:

78. 1 այգի, որը գտնվում է Հովհաննես քահանայի որդի՝ Հակոբի տրամադրության տակ:

79. 1 այգի, որը գտնվում է Թողիքի որդի՝ Գալուստի տրամադրության տակ:

80. 1 այգի, որը գտնվում է Թողիքի որդի՝ Գրիգորի տրամադրության տակ:

81. 1 վարելահող, որը գտնվում է Մեղքումի որդի՝ Ալեքսանի տրամադրության տակ:

82. 2 ջրաղաց, որոնք գտնվում են Մեղքումի որդի՝ Ալեքսանի տրամադրության տակ:

83. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Նավասարդի որդի՝ Սարգսի տրամադրության տակ:

84. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Թորոսի որդի՝ Բարսեղի տրամադրության տակ:

85. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Խաչատուրի որդի՝ Պետրոսի տրամադրության տակ:

86. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Փիլիպոսի որդի՝ Սողոմոնի տրամադրության տակ:

87. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Մնացականի որդի՝ Հալիբեկի տրամադրության տակ:

88. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Միրզախանի որդի Կարապետի տրամադրության տակ:

89. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Մարգարեի որդի՝ Միրաբի տրամադրության տակ:

90. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Թորոսի որդի՝ Ավագի տրամադրության տակ:

91. 1 ջրաղաց, որը գտնվում է Գյուլնազարի որդի՝ Ջհանի տրամադրության տակ:

Վերոհիշյալ գյուղի էջմիածնի վանքը, որը հայտնի է Ուչքիլիսա անունով:

էջմիածնի վանքին պատկանող 1 քարավանատուն, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

էջմիածնի վանքին պատկանող այգի, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

էջմիածնի վանքին պատկանող 3 վարելահող, որոնք գտնվում են հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

էջմիածնի վանքին պատկանող 1 դինգ, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

էջմիածնի վանքին պատկանող ջրաղաց, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

էջմիածնի վանքին պատկանող վարելահող, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

Էջմիածնի վանքին պատկանող ձիթհան, որը գտնվում է հիշյալ գյուղի Աստվածատուրի տրամադրության տակ:

Հասույթ՝

Իսփենջ - 390 տնից, գինը՝ 9900

126 ամուրի, գինը՝ 3150

6 այրի, գինը՝ 36

Ռասմ-ի դյոնում՝ 1200

Յորեն - 2000 քիլե²⁷, գինը՝ 60000

Գարի - 1800 քիլե, գինը՝ 36000

Կորեկ՝ 200 քիլե, գինը՝ 4000

Ոսպ՝ 100 քիլե, գինը՝ 6000

Սիսեո՝ 59 քիլե, գինը՝ 6540

Բանջարանոցների տասանորդ՝ 1000

Այգիների տասանորդ՝ 10000

Մրգի տասանորդ՝ 500

Ոչխարների (սովորութային) հարկ՝ 3000

Անասունների հարկ՝ 300

Հիշյալ գյուղի 2 գործող ներկատները՝ 2400

Գյուղի բնակիչների տրամադրության տակ գտվող 11 գործող ջրաղաց՝ 660

Էջմիածնի վանքի 2 ձիթհանը

Էջմիածնի վանքի ջրաղացը

Էջմիածնի վանքի 1 դինգը

Առվույտի տասանորդը՝ 120

Խոտի գինը՝ 174

Կույս աղջիկների և այրիների հարսնության հարկը՝ 90

Հողի թափուի հարկը՝ 100

Չարչիների տուրքը՝ 20

Աչքալուսանքի տոնը՝ 211

Հանցանքի և ոճիրի, բաղհավայի²⁸ աղաթի, ընդհանուրի և խասսի բեյթ-ուլ մալի, բացակայող և կորած ապրանքների, դաշտապահության, փախած ծառաների և աղախիների գնի, անասունների՝ ձիու և կովի, ծխի, բաղնիքի (°) և այլնի համար՝ 12321, ընդհանուր՝ 211322²⁹:

²⁷ Ընդդեմի (ցորեն, գարի և այլն) չափման միավոր, որը տարբեր է եղել ըստ ժամանակաշրջանի:

²⁸ Զրի, առանց դրամի:

²⁹ Տե՛ս նաև Հ. Փափազյան, «Վաղարշապատ գյուղի 1725 և 1728 թթ. թուրքական հարկացուցակները», էջ 441:

Վերոհիշյալ գյուղում, էջմիածնի վանքի տրամադրության տակ, որը հայտնի է Ուչքիլիսե անվամբ, 2 գութան է գտնվում իր գույգ [եզերով]: Հիշյալ գյուղի տարածքում վանքերին հարկատու սահմանները և մի մասը, որը բնակչության կողմում է [ձեռքում է], 1500 սոմար ցորեն կազմող արտերը մշակվում են: Կինելով վակֆային հողեր՝ արտերից և այգիներից տասանորդն ու ռասմն ամբողջությամբ բնամթերքի տեսքով վերոհիշյալ Ուչքիլիսե, հարակից գտնվող Օշական և Մաստարա գյուղերից պետք է [գանձվի]: Այն բանից հետո, երբ հիշյալ վանքին հարկատու բնակիչները ստացված հացահատիկից շարիաթական տասանորդներն ու անուղղակի հարկերը պետությանը տրամադրեն, Ուչքիլիսե և Օշական գյուղերի բնակիչները պետք է հոժարությանբ եկեղեցուն վճարեն բնամթերքի 1/10-ը, իսկ Մաստարա գյուղի բնակիչները՝ 2/10-ը: Հիշյալ եկեղեցուն պատկանող թվով չորս վանքերում նմանապես, վակֆային սեփականության իրավունքով, երկրագործական հողերից և ամբողջ հասույթից պետք է վճարվի վանքերում գտնվող հոգևորականներին: Սեփականության իրավունքով եկեղեցուն է պատկանում 500 զլուխ անասուն: Վերոնշյալ գրանցված բնակիչների շրջանում, գործելու հնարավորություն ունեցողներից զատ, աշխատունակ հոգևորականները ազատվում են ջիզյե, իսփենջ և այլ պահանջվելիք հարկերից: 1/10-ի չափով հարկեր պետք է գանձվեն 2 ձիթհանից, 2 դինգ ջրաղացից և սեփական այգիներից: Բացի այդ, իրավունք է տրվում այն գույքի նկատմամբ, որը [դատարկ է մնացել] անժառանգության հետևանքով:

[Եկեղեցին] պետք է վճարի Երևանի հաղթական կառավարիչներին տարեկան 350 դուրուշ և դրանից բացի՝ 1 ալչե ցորեն, այս անգամ Երևանի բերդը գրաված հաղթական զինվորներին, որոնք իրենց ծառայությունն են իրականացնում ամենայն անձնուրացությամբ և պարկեշտությամբ: Հակառակ շարիաթական օրենքներին չգործելու, ինչպես նաև Երևանի խաներին տարեկան 350 դուրուշի չափով վճարման և տրված արտոնություններին հետևելու համար Երևանի քաղաքի կողմից ներկայացված խնդրագիրը Կայսերական դիվանի կողմից լիազորված բաշդեֆթերդարին՝ Իբրահիմ փաշային (թող որ նրա փառքը հարատև լինի) ծանուցվեց, և արտոնությունները նոր մատչանում արձանագրվեցին:

Արքայական նոր ընդարձակ դավթարի պատճենն այս է, որ հիշվեց: Գրվեց հազար հարյուր քառասուն – 1140 թվականի շեվվալ ամսվա սկզբներին (1728 թ. մայիսի 11-20-րդ օրերը):

Handwritten Armenian text in a single column, oriented vertically. The script is a cursive style with many diacritics. The text is densely packed and appears to be a list or ledger of entries.

Handwritten Armenian text in a single column, oriented vertically. The script is a cursive style with many diacritics. The text is densely packed and appears to be a list or ledger of entries. There is a small number '5' written near the top right of the page.

This image shows a page of handwritten musical notation. The notation is a form of rhythmic shorthand, consisting of stems with various flags and beams, organized into vertical columns. At the bottom of the page, there is a musical staff with a treble clef and some notes, likely representing the melodic line corresponding to the rhythmic notation above.

This image shows another page of handwritten musical notation, similar in style to the first page. It features rhythmic notation with stems and flags, and a staff with a treble clef at the bottom. The notation is dense and appears to be a continuation of a piece.

политики османских властей по отношению к Св. Престолу, который, по всей вероятности стал взимать налоги только с трех сел – Вагаршапат, Ошакан, Мастара.

Османский текст и армянский перевод реестра 1728 г. может способствовать более широкому исследованию социально-экономической истории Восточной Армении.

**GEORGI MIRZABEKYAN
VAGHARSHAPAT'S OTTOMAN TAX REGISTER OF 1728**

Keywords: Eastern Armenia, Divan of the Catholicosate, tax register, folder, taxes, mahal, guruş, akçe.

Four tax registers from the village of Vagharshapat are kept in the “Divan” of the Armenian Catholicosate (Department For Preservation and Research of Archival Documents, Matenadaran). Two of the tax registers (from 1725 and 1728) describe the general census of the village’s population. Unlike the tax register of 1725, the village was not divided into 4 quarters in 1728. The document from Vagharshapat contains a list of 516 Armenian taxpayers. There is also a list of people who owned mills, gardens, land (the amount of possessions is not always indicated in numbers). The local residents paid more taxes to the Ottoman government in 1728 than in 1725. In addition to other privileges, the Ottoman government renewed its policy towards the Holy See, which most likely began to collect taxes only from 3 villages: Vagharshapat, Oshakan and Mastara.

The Ottoman text and the Armenian translation of the 1728 tax register may serve as a basis for more comprehensive research on the socio-economic history of Eastern Armenia.